Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam.
t.a.v. Norman Vervat
Vondellaan 6
1217 RX Hilversum
vervat2000@yahoo.com

Aan de bestuurscommissie Zuidoost
Ter attentie van het Dagelijks Bestuur
Postbus 12491
1100 AL Amsterdam

Amsterdam, 11 december 2015

Betreft: aanwijzing voormalig hoofdkantoor NMB tot gemeentelijk monument

Geacht college,

Bij deze verzoekt de Erfgoedvereniging Bond Heemschut u om het kantoorgebouw van de ING, Bijlmerplein 888/Hoogoorddreef te Amsterdam, te beschermen als gemeentelijk monument. Wij verzoeken u om de vereiste procedures op te starten conform de vigerende erfgoedverordening.

Het voormalige hoofdkantoor van de NMB (thans) ING is in de jaren 1979-1987 gebouwd naar ontwerp van architectenbureau Alberts en Van Huut.

Op 1 april 1963 richtte Ton Alberts een architectenbureau op. In deze eerste jaren houdt het bureau zich vooral bezig met kleine opdrachten. Vanaf 1975 wordt hij bijgestaan door Max van Huut. Eind jaren zeventig krijgt het bureau zijn belangrijkste opdracht, het ontwerp voor het hoofdkantoor van de NMB Bank (nu ING), te Amsterdam. In 1987 wordt Max van Huut partner en krijgt het bureau zijn huidige naam. Sinds 1993 werkt het Haarlemse Saarberg, Van der Scheer & Partners de ontwerpen van Alberts & Van Huut uit. Marius Ballieux is sinds 1994 verbonden aan het bureau en vanaf 2001 architect - mededirecteur van het bureau. Ton Alberts overlijdt in 1999 en het bureau gaat onder leiding van Van Huut en Ballieux verder. De organische architectuur van het bureau was met name in de jaren 1990-2010 zeer populair. Bekende ontwerpen van het bureau zijn het hoofdkantoor van de Gasunie te Groningen, het Museum voor Figuratieve Kunst te Eelde en het kantoorgebouw van KPMG te Amstelveen.

In 1978 besluit de NMB (thans ING) tot de bouw van een nieuw hoofdkantoor. Na een voorselectie wordt de opdracht verrassenderwijs verstrekt aan de om zijn organische gebouwen en antroposofische ideeën bekendstaande architect Ton Alberts, die voordien voornamelijk woningbouw en kleinere sociaal-culturele projecten heeft gerealiseerd. Het uiteindelijke resultaat is een uniek bouwwerk, architectonisch, bouwfysisch en sociaal, dat zijn gelijke niet kent in de wereld. In de vakwereld wellicht met scepsis bekeken, maar door het grote publiek wordt deze sprookjesachtige ‘burcht’ hoog gewaardeerd. Uitgangspunten in het programma van eisen zijn

functionaliteit, flexibiliteit en energiezuinigheid. Het traditionele bankimago van degelijkheid en traditie heeft een compleet nieuwe uitdrukking gekregen. Het gebouw bestaat uit tien op de begane grond door een binnenstraat verbonden torenachtige clusters van verschillende hoogte. Vijf werkeenheden van 88 vierkante meter en enige vergaderruimte rond een vide vormen een kantoorverdieping in zo'n cluster. Op de verdiepingen zijn de clusters gescheiden door liften en noodtrappenhuizen. De schuine vormen in het in- en exterieur zijn het uitgangspunt van de ontwerper die meent dat mensen hierdoor vrijer en creatiever kunnen werken. Ze zijn echter ook functioneel bij de daglichttoetreding, de vermindering van het verkeersgeluid en voor de binnenakoestiek. De vormen zijn voorts constructief logisch en het zware massieve binnenspouwblad speelt een belangrijke rol in de energiehuishouding als accumulator. De ramen zijn relatief klein. Ondanks het feit dat het gebouw qua energiezuinigheid niet geheel aan de hooggespannen verwachtingen voldoet is het energieverbruik toch zeer laag. De algemene voorzieningen liggen aan de binnenstraat. In het interieur zijn natuurlijke materialen als natuursteen en hout toegepast. Elke vide heeft een andere kleur; waterpartijen en planten bepalen hier de sfeer. De beeldende kunst is zoveel mogelijk in het gebouw geïntegreerd. Het gebouw bevat 34.000 vierkante meter kantoorruimte voor 2500 medewerkers. Onder het gebouw bevinden zich twee parkeerlagen. In het exterieur is voornamelijk baksteen toegepast, gecombineerd met bruine prefab betonnen lateien en blauwe aluminium ramen. De daken zijn van koper. Het gebouw is tot op heden vrij gaaf behouden.

Op dit moment wordt er gekeken naar herbestemming van het kantoorgebouw. Heemschut wil deze herbestemming nadrukkelijk niet in de weg zitten. Het is in onze ogen goed mogelijk om het gebouw om te bouwen tot woongebouw. Wel is het noodzakelijk dat bij deze herbestemming de unieke waarden van zowel het exterieur als het interieur behouden blijven. Naast het kenmerkende gevelbeeld en daklandschap zijn met name de binnentuinen, watervallen en beeldende kunst en de bijzondere constructieve vormen en materiaalgebruik van grote waarde. Een monumentenstatus op basis van een waardestelling die ruimte maakt voor herbestemming, zoals recent toegepast bij de aanwijzing van het P.C. Hoofthuis in het centrum, kan bij een dergelijk traject van zeer grote waarde zijn. Dit unieke gebouw verdient een zeer zorgvuldige aanpak.

Het hoofdkantoor van de NMB is monumentwaardig om de volgende redenen:

- Architectuurhistorisch als uitstekend en vroeg voorbeeld van (naoorlogs) organisch bouwen, als hoogtepunt in het oeuvre van het belangwekkende architectenbureau Alberts en Van Huut en als bijzonder voorbeeld van kantorenbouw uit de jaren tachtig van de twintigste eeuw
- Cultuurhistorisch als illustratie van de in de bouwperiode groeiende aandacht voor energiegebruik en milieubehoud
- Stedenbouwkundig als beeldbepalend element in het centrum van de Amsterdamse Bijlmer
- Vanwege het unieke interieur van het complex
- Vanwege het tot op heden vrij gaaf bewaarde karakter van het gebouw

Indien er behoefte is aan een toelichting op deze brief dan vernemen wij dit graag.

Hoogachtend,
Namens deze,

Norman Vervat, commissielid